

OPO – Organisasjonen mot politisk overvåking

Postboks 628 Sentrum

0106 Oslo

Telefon 900 19 985

e-post: post@opo1.no

Bank giro 0537.51.98403

<http://www.opo1.no>

Medlemsbulletin nr. 1/2014

INNHold

ÅRSMØTEINNKALLING 2014.....	3
ÅRSMELDING 2013	4
Brev til Justisdepartementet om permanent innsynsordning:	8
Kunne datalagring stoppet «9/11»?.....	10

OPO – Organisasjonen mot politisk overvåking
Postboks 628 Sentrum
0106 Oslo
Bankgiro 0537.51.98403
www.opo1.no

Oslo 17. januar 2014

Til

OPOs medlemmer

ÅRSMØTEINNKALLING 2014

OPO avholder sitt **årsmøte** *tirsdag 11. februar 2014 kl. 18.00 – 21.00*

Sted: P-Hotels, (Det gamle Misjonshotellet) Grensen 19

Til behandling:

1. Konstituering
2. Styrets årsmelding, se Bulletin nr. 1/2014
3. Regnskap, legges fram på møtet
4. Melding fra revisor, legges fram på møtet
5. Budsjett, legges fram på møtet
6. PAUSE
7. Innkomne forslag.
8. Valg. Valgkomiteens forslag legges fram på møtet.
9. Valg av revisorer. Valgkomiteens forslag legges fram på møtet.
10. Valg av valgkomité. Styrets forslag legges fram på møtet.

Medlemmer som ønsker at andre saker skal tas opp til behandling, må melde dem til styret på e-post: kjell.horn@oslo.online.no innen 31. januar 2014.

Åpent møte

Etter årsmøtet har vi invitert representanter fra de politiske partiene til informasjon og debatt om overvåking generelt og permanent innsynsordning spesielt.

Servering. Kaffe og kjeks.

For styret i OPO

Kjell Horn (s)

ÅRSMELDING 2013

ORGANISASJONEN MOT POLITISK OVERVÅKING

OPO ble stiftet på et møte i Oslo 28. november 2001.

Under årsmøtet i OPO 25. januar 2012 ble det gjort følgende endringer i vedtektene:

Organisasjonens organer

Organisasjonens øverste organ er årsmøtet. Ordinært årsmøte holdes en gang årlig. Det ordinære årsmøtet skal behandle:

Styrets årsmelding

Regnskap

Fastsettelse av kontingent

Valg av styre

Valg av representantskap

Valg av revisor

Styret består av fra 4 til 7 personer etter årsmøtets nærmere bestemmelse. Representantskapet består av styret, samt fra 5 til 10 øvrige medlemmer. Møte i representantskapet innkalles av styret.

Kvinner og menn skal så langt mulig være likt representert i OPOs organer.

I samsvar med dette gjorde årsmøtet 2013 følgende valg:

Styre:

Geir Hovland, Kjell Horn, Tor Bernhardsen, Åsmund Langsether og Torgny Hasås.

Representantskap:

Erling Folkvord, Gro Fossen, Unni Hagen, Ivar Nygaard, Berit Rusten, Olav Svorstøl, Dag Norum og Ove Pettersen

Revisorer:

Dag Tangen og Dag Norum

Valgkomité:

Unni Hagen og Ivar Nygård ble gjenvalgt

Kommentar til valgene

Som det heter i vedtektene skal en ved valg tilstrebe en viss kjønnsbalanse. Dette oppnådde vi ikke, verken ved dette valget eller tidligere. Sammensetningen av medlemsmassen må være noe av forklaringen, men det unn-

skylder ikke at vi ikke kommer i nærheten av målet. Videre har vi ikke oppnådd å rekruttere mennesker fra andre kulturer inn i OPO, verken som medlemmer eller som tillitsvalgte, selv om mange av dem hører til grupper som er sterkt stigmatisert i det norske samfunnet og med stor sannsynlighet er ofre for overvåking.

På begge disse områdene har OPO en utfordring.

ADMINISTRASJON

Styret har avholdt fire møter i 2013.

Ut over de rutinemessige sakene med godkjenning av referater, innkommet post og så videre, har møtene behandlet følgende saker:

- Pressemelding etter årsmøtet 2013
- Evaluering av årsmøtet 2013.
- Brev til EOS-utvalget angående permanent innsyn.
- Solo-terrorisme.
- Kontakt med de politiske partiene angående deres syn på permanent innsynslov.
- USAs overvåkingsprogram.
- Regnskap og budsjett.
- Utarbeiding av tre bulletiner

Andre møter

Vi har ikke avholdt andre møter i perioden.

Representantskapet

Styret har ikke kalt inn til representantskapsmøte. Men representantskapet er blitt holdt løpende orientert om styrets virksomhet gjennom styrereferatene og løpende blitt oppfordret om å komme med innspill til arbeidet. Dette har i noen grad skjedd.

Medlemsutvikling

OPO hadde per 1. desember 2011 ca. 160 medlemmer, hvorav 110 hadde betalt kontingenten. Purring har vært sendt ut to ganger. Statistikk over betalende medlemmer:

2002:	183 betalt
2003	229 betalt
2004	209 betalt
2005	202 betalt
2006	170 betalt
2007	150 betalt
2008	150 betalt
2009	150 betalt
2010	140 betalt
2011	110 betalt
2012	84 betalt
2013	81 betalt

Medlemmer som ikke har betalt kontingent de siste fire årene eller mer, eller som har flyttet uten å oppgi ny adresse, har vi strøket av lista.

Synkende medlemstall har i hovedsak tre årsaker, slik AU ser det; den første og helt naturlige er at frafall pga. høy alder eller død hos medlemmene, den andre er at OPOs primære oppgave, slik stifterne definerte den og slik det går fram av formålsparagrafen, i hovedsak er oppfylt på en måte som ikke maner til fortsatt engasjement, og den tredje er at nye grupper som er overvåket, per i dag ikke finner at "gamle" OPO er det rette organet for å løse *deres* "moderne" behov. Men tidene kan skifte...

Dessuten er det viktig at vi finnes som høringsinstans når endringer med relevans for overvåking er på trappene i lovverket.

Økonomi

Styret kjører en forsiktig linje hva økonomi angår, uten ekstravaganser av noe slag. Likviditeten er derfor grei – i forhold til nåværende aktivitetsnivå. Her viser vi ellers til regnskap for 2013 og forslag til budsjett for 2014.

Kontor

Styret holder fortsatt sine møter i advokatfelleskapets lokale som Geir disponerer. Praktisk arbeid mellom møtene gjøres fra styremedlemmenes hjemmekontor og på deres private tekniske utstyr.

OPOs hjemmeside på nettet

E-post: post@opo1.no

Hjemmesiden: <http://www.opo1.no>

Hjemmesiden har vært besøkt ..... ganger i løpet av 2013.

Telefon: Denne har vi avvirket da den ble svært lite brukt.

Informasjon til medlemmene

Styret har i 2013 sendt ut tre bulletiner. Vi er godt fornøyd med dette og håper og tror at dette kan være en god kompensasjon for medlemsmøter – som jo bare ville vært aktuelle for folk som bor i eller i nærheten av hovedstaden.

ÅRSMØTET 2013 – SAKSOMRÅDER

Under årsmøtet 2013 ble styret oppfordret om å konsentrere seg om følgende saksområder i kommende periode:

Stå på med krav om permanent innsynslov

Forut for stortingsvalget 2013 utfordret vi de politiske partiene om å komme med sine standpunkter vedr *permanent innsynslov*. Svar fikk vi fra alle partiene så nær som Høyre og Frp. SV hadde en egen fyldig utgreiing om saken i form av et forslag om at det bør settes ned en ny overvåkingskommisjon. Ellers er det særlig interessant at svaret fra Dna kan tolkes som at partiet er på gli i synet på spørsmålet om permanent innsynslov. Alle uttalelsene ble tatt inn i Bulletin nr. 2/2013 og blir derfor ikke gjentatt her.

Ut over dette har styret v/leder Geir Hovland skrevet en betenkning om saken i medlemsbulletin nr. 1/2013. Vi viser til denne. Bulletinen er for øvrig gjort kjent for presse, myndigheter og er også lagt ut på hjemmesiden vår.

Reagere *raskt* når det skjer noe i samfunnet som har med ulovlig politisk overvåking å gjøre.

Dette er muligens litt av en akilleshæl for styret. Begrenset kapasitet gjør at vi ikke greier å følge opp så raskt som det er ønskelig, for eksempel i den omfattende skandalen rundt den amerikanske NSDA-overvåkingen som Edward Snowden har avslørt. Her har en rekke andre instanser vært langt raskere ute enn vi i OPO.

Oppdatere hjemmesiden – og sørge for at den til enhver tid er ført á jour.

Dette blir nå gjort fortløpende.

BREV TIL JUSTISDEPARTEMENTET OM PERMANENT INNSYNSORDNING:

OPO – Organisasjonen mot politisk overvåking

Postboks 628 Sentrum
0106 Oslo
Bankgiro 0537.51.98403
www.opo1.no

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030 OSLO

PERMANENT INNSYNSORDNING.

OPO - Organisasjonen mot politisk overvåking ble etablert som en interesseorganisasjon for personer som søkte innsyn i POTs arkiver etter den midlertidige innsynsloven av 1999.

Etter at innsynsloven opphørte, har OPO fortsatt sitt arbeid mot ulovlig politisk overvåking. Ut fra OPOs erfaringer er det viktig å etablere en permanent innsynsordning i overvåkingstjenestens arkiver etter samme mønster som den midlertidige innsynsloven.

En slik ordning må selvsagt utformes slik at den ikke hindrer overvåkingstjenestens virksomhet. Like selvsagt er det at innsyn skal gis i ettertid – ikke mens en sak er under forberedelse eller etterforskning.

OPO har imidlertid erfaring for at hemmelighold først og fremst har vært begrunnet i ønske om å beskytte overvåkingstjenesten mot politisk kritikk og for å hindre avdekking av ulovlige metodebruk fra overvåkingstjenestens side.

OPO mener at en permanent innsynsordning vil være en klar forbedring av den beskyttelse som borgerne må ha mot ulovlig overvåking. Overvåkingsorganene må da være forberedt på at publikum og media før eller siden vil få innsyn i de inngrep som overvåkingstjenesten har begått. Vi tror dette vil ha en oppdragende og preventiv effekt. Større grad av åpenhet vil også sannsynligvis kunne føre til en bedre kvalitet på tjenestens virksomhet.

Dette er i tråd med hvordan det argumenteres for større grad av åpenhet innen offentlighet forvaltning i alminnelighet.

Formålsbestemmelsen i offentlighetslova av 2006 lyder f.eks. slik :

Formålet med lova er å leggje til rette for at offentlig verksemd er open og gjennomiktig, for slik å styrkje informasjons- og yringsfridomen, den demokratiske deltakinga, rettstryggleiken for den enkelte, tilliten til det offentlege og kontrollen frå ålmenta.

Disse hensynene taler på samme måte og i enda sterkere grad for innsyn i overvåkingstjenestenes virksomhet, med de tilpasninger som er nødvendig i forhold til tjenestenes virksomhet.

OPO har stilt de politiske partiene spørsmål om hvordan de stiller seg til en permanent innsynsordning. De fleste av partiene som svarte, stilte seg i prinsippet positiv til en innsynsordning.

OPO har tatt spørsmålet om innsynsordning opp med EOS-utvalget og med Kontroll- og konstitusjonskomiteen i Stortinget som også har uttalt seg prinsipielt til fordel for at en slik permanent innsynsordning må vurderes.

I Innst.265 S (2009-2010) uttaler kontroll- og konstitusjonskomiteen :

Komiteen viser til at flere har tatt til orde for å vurdere å åpne for innsyn på mer permanent basis i eldre opplysninger. Komiteen viser i den forbindelse til EOS-utvalgets årsmelding for 2008 hvor de blant annet skriver følgende:

"Etter utvalgets oppfatning er det mye som taler for at det kan være på tide å vurdere om det på mer permanent basis bør gis rett til innsyn i eldre opplysninger tjenesten har behandlet. Slike ordninger er etter det utvalget kjenner til etablert i f eks Nederland, Sveits og Sverige. En mulighet kan være å gi større muligheter for innsyn i opplysninger som er 30 år og eldre, jf den nevnte hovedregelen ovenfor om varigheten av en sikkerhetsgradering. Dette ville i så fall også være aktuelt når det gjelder opplysningen om at en person ikke har vært gjenstand for "overvåkingsvirksomhet"."

Komiteen mener derfor at spørsmålet om en permanent innsynsrett bør vurderes. I denne forbindelsen bør det høstes erfaringer med den midlertidige innsynsloven som kom i etterkant av Lund-kommisjonens gransking av ulovlig overvåking.

OPO vil påpeke at det nå snart har gått fire år siden kontroll- og konstitusjonskomiteen uttalte dette. Det er derfor på høy tid å etterlyse hva departementet har gjort i forhold til disse klare signalene fra komiteen.

OPO mottar regelmessig henvendelser fra personer som ønsker innsyn i POTs og PSTs arkiver og er derfor opptatt av hvilken framdrift det er i departementets arbeid med å utrede en innsynsordning i samsvar med de signaler som Stortinget har gitt for snart fire år siden.

Vi vil derfor sette pris på om departementet kan gi oss en redegjørelse for dette.

Med vennlig hilsen OPO

Geir Hovland

geirhovland@getmail.no

KUNNE DATALAGRING STOPPET «9/11»?

Det er blitt et hovedargument i amerikansk debatt om masseovervåking og grunnloven.

tirsdag 7. januar 2014 kl. 07:26

Av [Eirik Rossen](#)

FRA DIGI.NO

I desember kom to amerikanske distriktsdommere med svært ulike kjennelser i søksmål om hvorvidt etterretningstjenesten NSAs masselagring av teledata krenker grunnloven.

Den første av disse kom fra dommer Richard Leon ved distriktsretten i USAs hovedstad. Han kom fram til at masselagringen «høyst sannsynlig krenker grunnloven» (se artikkelen [rettslig nederlag for etterretning](#), med lenke til hele kjennelsen).

I romjulen kom dommer William Pauley ved en distriktsrett i New York fram til motsatt konklusjon. (Se for eksempel [dekningen i The Guardian](#). Hele kjennelsen er publisert på documentcloud.org: [NSA Bulk Collection Program Ruling pdf](#), 54 sider).

Kjennelsen går rett på sak. Allerede i første avsnitt skriver Pauley at terrorangrepene mot USA 11. september 2001 lyktes «fordi konvensjonell etterretning ikke kunne fange opp Al-Qaidas diffuse tråder».

Argumentasjonen bygger på ett – og kun ett – eksempel.

I 2000 fanget NSA opp syv oppringninger til et hemmelig Al-Qaida-hus i Yemen. Den som ringte, var Khalid al-Mihdhar, en av fem kaprere av flyet som styrtet i Pentagon. Oppringningene ble fanget opp i utlandet, på et vis som ikke gjorde det mulig å finne ut av hvor oppringeren befant seg.

Pauley skriver at dersom NSA hadde hatt tilgang til amerikanske metadatas kunne de ha avdekket at Mihdhar ringte fra San Diego i USA, og varslet FBI.

Etter terrorangrepet «lærte myndighetene av sine feil» og iverksatte blant annet masselagring i NSAs regi av metadatas fra enhver samtale til eller fra ethvert telefonapparat i USA.

– Dette butte verktøyet virker bare fordi det samler opp alt, konstaterer Pauley.

Derfor konkluderer han med at masselagringen av teledatas er lovlig, og at kravet om at den må opphøre bygger på et konstruert motsetningsforhold mellom frihet og sikkerhet.

I kjennelsens nest siste avsnitt forklarer han det slik:

– Valget mellom frihet og sikkerhet er falskt, siden ikke noe er mer egnet til å skade borgerrettigheter enn et vellykket terrorangrep på amerikansk jord.

Over et halvt år er gått siden Edward Snowden lekket de første avslørende dokumentene om NSAs hemmelige virksomhet, blant annet masselagringen av amerikaneres teledatas.

I denne perioden har ingen greid å påvise et eneste eksempel på at masselagringen har gitt noe avgjørende bidrag til kampen mot terror.

Den eneste forbindelsen mellom masselagringen og kampen mot terror er dette ene eksemplet som Pauley trekker fram.

Det er ikke et faktisk eksempel. Det er et hypotetisk eksempel: Dersom NSA hadde kunnet lagre metadata i 2000, kunne de ha varslet FBI om en Al-Qaida-agent i San Diego.

Og hva så? Pauley bare antyder at denne opplysningen var viktig. Han sier ikke annet enn «tenk om». Hans retorikk leder leseren til selv å føre tankerekken videre: Kunne 11. september vært unngått?

I årene som er gått siden 11. september 2001 er det blitt dokumentert at amerikansk etterretning og politi satt inne med mer enn nok opplysninger til å rulle opp nettverket som planla og gjennomførte terrorhandlingene.

Svikten var ikke mangel på informasjon, men manglende evne til å sette informasjonsbitene sammen. Svikten var at etterretningen – CIA – ikke holdt politiet – FBI – løpende orientert.

I en [fersk artikkel i New Yorker](#) dokumenteres hvordan NSA og CIA avdekket allerede i 1998 at Khalid al-Mihdhar var aktiv agent for Al-Qaida. CIA overvåket Mihdhar i Dubai og Malaysia i januar 2000. De avfotograferte passet hans, med visum til USA.

Det de ikke gjorde, var å varsle FBI. De varslet heller ikke innvandringsmyndighetene.

De samarbeidet med malaysisk etterretning om å overvåke et møte i Malaysia der Al-Qaida diskuterte planer om terrorangrep av typen 11. september, samt mot amerikanske krigsskip.

20. oktober 2000 ble krigsskipet USS Cole utsatt for et selvmordsangrep på havnen i Aden i Yemen, og 17 amerikanske soldater ble drept.

Ikke en gang da ble FBI informert om møtet i Malaysia eller om Khalid al-Mihdhar.

CIA fortsatte å spane på Mihdhar.

New Yorker-artikkelen peker på at det går fram av den offisielle 9/11 Commission Report at CIA visste at Mihdhar befant seg i USA da han ringte til det hemmelige huset i Yemen.

Pauleys antydning – og kjennelsen – hviler i beste fall på en misforståelse av denne rapporten, i verste fall på bevisst feilsitering.

Poenget er at FBI hadde mandat på å overvåke alle i USA med bånd til Al-Qaida.

Grunnen til at FBI ikke overvåket Mihdhar – at de ikke tappet samtaler hans, leste e-posten hans, skaffet seg innsyn i hans bankkontoer og så videre – var ikke at NSA manglet tilgang på teledata. Grunnen var at verken NSA eller CIA fortalte FBI at han fantes og at han var i USA. CIA har, som kjent, ikke mandat til å håndtere innenlandsoperasjoner.

Mihdhar-saken kan ikke brukes som argument for masselagring av teledata som antiterrorverktøy. Det er tvert om, nok et argument på at datalagring er en avsporing.

Har vi E-post adressen din ?

Da hadde du fått svarene fra de politiske partiene
før valgdagen direkte til til datamaskin.

Send en e-post til

post@opo1.no

og vi legger deg inn epostlista vår.